

1. Гуржій Т. О. Державна політика безпеки дорожнього руху : теоретико-правові та організаційні засади : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.07 / Гуржій Тарас Олександрович. – Дніпропетровськ, 2011. – 553 с.

2. Бандурка О. М. Партнерські взаємовідносини між населенням і міліцією : підручник / О. М. Бандурка, В. О. Соболев, В. І. Московець. – Х. : НУВС, 2003.

Здоровило Ігор Валерійович,
аспірант кафедри
кримінально-правових дисциплін
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ З ГРОМАДЯНСЬКИМ СУСПІЛЬСТВОМ У СФЕРІ ОХОРОНИ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ

Зміни в сучасному українському соціумі, його економічній і політичній сферах закономірно впливають на процес формування нових форм взаємодії між державою, її інституціями та громадянським суспільством. Це стосується й такого державного інституту, як органи внутрішніх справ і поліції, зокрема.

Новелою прийнятого 2 липня 2015 р. Закону України «Про Національну поліцію» (далі – Закон) є визначення на державному рівні необхідності встановлення виключно партнерських засад взаємодії поліції і населення [1]. Важливість інституту партнерства зумовлена насамперед тими функціями, які поліція виконує у суспільному житті, їх значущістю, а також тим, що поліцейська діяльність здійснюється в реальному соціальному просторі у безпосередньому контакті з громадянами. Адже Закон визначає Національну поліцію як «орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку [1]». За таких умов, виправдовуючи соціальне призначення поліції як сервісної служби, персонал поліції першочергово має орієнтуватися на реалізацію стратегії Community Policing – «партнерство заради спокою» (стратегії, апробованої у країнах англосаксонської правової системи), а також виявленні інноваційних форм діяльності поліції щодо формування безпечного суспільного простору [2].

Фактично діяльність Національної поліції здійснюється в тісній співпраці з населенням, територіальними громадами й інститутами громадянського суспільства на засадах партнерства і спрямована на вирішення їхніх потреб. Вочевидь, оптимізація роботи Національної поліції України, що ґрунтується на плідній співпраці з населенням, є актуальною проблемою. З прийняттям Закону України «Про Національну поліцію» постає низка проблемних питань. Так, у

статті 13 визначається загальна система підрозділів поліції, але про такий підрозділ поліції, як поліція охорони природних ресурсів, законодавець знову не згадує, як і в попередньому Законі України «Про міліцію». Проте у 2015 р. в Україні питання охорони природних ресурсів посідало перше місце серед питань екологічної безпеки нашої країни. За оцінками експертів, усього в Україні щорічно добувають 150 тонн бурштину, що становить близько 0,5 млрд. американських доларів. При цьому на офіційну частину припадає лише 3–4 тонни каменю [3]. Отже, маржа йде місцевим жителям-добувачам, кримінальним картелям, що контролюють їхню діяльність, а також правоохоронним органам, які покривають беззаконня. На сьогоднішній день на Рівненщині і Житомирщині створено тільки один 52-й відділ, що знаходиться в Києві і відповідає за охорону бурштину. На законодавчому рівні ані закону, ані органу, що мав би повноваження контролювати корисні копалини, не створено. Місцеві активісти, що беруть участь в охороні природних ресурсів, неодноразово зверталися до Президента України, Міністра внутрішніх справ, щоб вирішити цю проблему і створити підрозділи поліції, які разом із місцевими жителями займалися б охороною природних ресурсів. Проте на сьогоднішній день інформації про будь-яку реакцію на зроблені звернення не надійшло.

На нашу думку, взаємодію підрозділів поліції із громадськими формуваннями потрібно здійснювати на основі загальних принципів державного управління. Ці принципи й форми взаємодії поліції із громадськими формуваннями з охорони правопорядку потрібно закріпити у нормативних актах, що регулюють діяльність поліції і громадських формувань, а також в інших актах.

Позитивним прикладом партнерства поліції (насамперед поліцейських патрульної поліції) і громадськості є спільна діяльність із громадськими формуваннями, які вже тривалий час функціонують на підставі Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» [4]. Спектр заходів, які в тісній взаємодії із працівниками поліції виконують сучасні дружинники, досить широкий: патрулювання житлових масивів і селищ; участь у розшуку зниклих безвісти; участь у розшуку та затриманні підозрюваних у скоєнні злочину; спільне проведення профілактичних, просвітницьких, виховних заходів серед різних категорій населення тощо.

Для ефективності взаємодії, на нашу думку, потрібно враховувати міжнародний досвід, а саме:

1) обмін інформацією про стан громадського порядку й громадської безпеки. Ця інформація необхідна для визначення актуальних завдань щодо профілактики й припинення правопорушень, планування роботи, підвищення її ефективності та оцінки кінцевих результатів;

2) спільне планування та проведення заходів щодо забезпечення охорони громадського порядку й суспільної безпеки та профілактики й припинення правопорушень;

3) урахування ефективної співпраці поліції із населенням в європейському просторі. Наприклад, Федеративна Республіка Німеччина розробила одну із

форм співпраці під назвою «доброчесне інформаторство» (співробітництво громадян з органами поліції щодо охорони правопорядку на договірно-оплачуваній основі здійснюється за рахунок управління поліції) [5, с. 602];

4) навчання співробітниками поліції членів громадських формувань методами і формам профілактики правопорушень; проведення з ними роботи із правового навчання; надання методичної та іншої допомоги у плануванні й обліку їх діяльності;

5) проведення рейд-перевірок співробітниками поліції, прокуратури, громадськості на територіях незаконного видобутку корисних копалин, що в кінцевому результаті буде висвітлюватися у засобах масової інформації;

6) входження громадських представників до Державної служби геології та надр України, щоб надавати свої рекомендації стосовно видачі дозволів на надкористування та враховувати думку громадськості щодо відповідних територій покладів корисних копалин.

Таким чином, в умовах сьогодення взаємодія поліції із громадськими формуваннями повинна плануватися і формуватися на ефективній науково обґрунтованій управлінській основі. Відповідно, оптимізація взаємодії поліції із громадськими інституціями та населенням у контексті правоохоронної діяльності має основну мету – надати нового імпульсу вітчизняним формам співпраці, що існували раніше, та запровадити перевірений часом зарубіжний досвід участі громадськості у правоохоронній та правозахисній діяльності. На нашу думку, потрібно внести зміни до Закону України «Про Національну поліцію», а саме до ст. 13, що дозволить законодавцеві й громадянському суспільству вирішити низку проблемних питань у сфері охорони природних ресурсів.

---

1. Про Національну поліцію : Закон України № 580-VII від 2 липня 2015 р. // Урядовий кур'єр. – 2015. – № 146.

2. Community-Policing (CP) (burgernahe Polizeiarbeit) [Електронний ресурс]. – 2013. – Режим доступу : www.sozialwiss.unihamburg.

3. Офіційні відомості прес-служби МВС та СБУ [Електронний ресурс]. – 2015. – Режим доступу : <http://tyzhden.ua/News/148972>.

4. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону : Закон України № 1835-III від 22 червня 2000 р. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1835-14>.

5. Проневич О.С. Німецька та польська моделі партнерської взаємодії поліції та населення на локальному рівні / О.С. Проневич // Форум права. – 2011. – № 4. – С. 600–606.